

snævert indenfor alderdomsforsørgelse, men bredere social- og mentalitets-historisk.

Bare ét eksempel. I Danmark trådte alderdomsforsørgelsesloven i kraft 1891. Netop de kvindegenerationer, der var fødedygtige i begyndelsen af 1890'erne var de første, der begrænsede antallet af børn så radikalt i forhold til praksis tidligere i 1800-tallet, at demograferne taler om den demografiske transition. Har alderdomsforsørgelsen betydet noget i den forbindelse ved at forandre forholdene i trakanten stat, forældre, børn, således at beslutningen om børnetal kunne tages uafhængigt af behovet for et overlevende barn at støtte sig til i alderdommen. Af bogen fremgår det endvidere, at en hel del syge fattige gamle blev understøttet af deres fattige børn. Hvad har det betydet for den fattige befolknings levestandard mere generelt, at få lidt hjælp til den forpligtelse. Spørgsmålene er mange. Nete Balslev Wingender har gjort en god begyndelse. Mit håb er bare, at nogen vil fortsætte, hvor hun har måttet slippe, således at *samfund* kommer til at veje lige så tungt i projektet »Stat, forvaltning og samfund« som de to øvrige led.

Anne Løkke

POUL HOLM: Hjerting, et maritimt lokalsamfund midt i verden ca. 1550-1930.

Udgivet af Hjerting Fiskeriforening ved hundredårsjubilæet 1892-1992. Esbjerg 1992, 100. s., ill. kr. 98,-.

Titlen er præcis, for forfatteren har – trods anledningen – valgt at gå så langt tilbage, man næsten kan, for at belyse lokaliteten historisk. Landsbyen Hjerting bestod egentlig blot af tre gårde, så stedets lidenhed og det sparsomme kildemateriale taget i betragtning, må den nærmeste omverden naturligvis med det samme inddrages, og siden kommer man i øvrigt vidt omkring. Med kyndig hånd føres læseren gennem skiftende konjunkturer for fiskeri, hvalfangst og søfart frem til fiskerlejets storhedstid i slutningen af det 19. århundrede, da nye dæksbåde sikrede et større udbytte på havet, mens jernbanen fra Esbjerg fra 1874 betød øgede afsætningsmuligheder sydpå. Kilderne flyder nu helt anderledes rigeligt, og Hjerting Fiskeriforening får fra og med 1892 naturligvis sin del af omtalen, ikke mindst i forbindelse med de forgæves bestræbelser på at anlægge en havn – Esbjerg lå for tæt på, og det betød, at hjertingboere på cykel let kunne nå frem til den store fiskerihavn. Resultatet blev, at foreningen skiftede karakter til snarere at fungere som en lokal borgerforening, hvor det årlige julebal fik en hovedrolle. Konsekvensen blev efter mange års nært samarbejde draget i form af en sammenslutning med kollegerne i Esbjerg, når det gjaldt det fiskerimæssige. Men Hjerting Fiskeriforening eksisterer stadig som et vidnedsbyrd om lokalt sammenhold i det, som nu reelt er en forstad, og den hele udvikling er her i bogen på storartet vis sat i perspektiv. Alt i alt må man sige, at bogen illustrerer, at lokalhistorisk litteratur fra hovedlandet på det seneste udgives i mængde og kvalitet, som godt kan give én det indtryk, at f.eks. sjællands yndigste egne i denne henseende efterhånden er ved at sakke agterud.

Anders Monrad Møller